

Täysistunto

Torstai 14.11.2019 klo 16.00—20.54

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen osallistumisesta Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston (Eurojust) toimintaan sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 45/2019 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 1/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 1/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.29 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Näyttää siltä, että olen täällä ainoa lakivaliokunnan jäsen tällä hetkellä. Totean tästä esityksestä, että tällähän on suuri merkitys Euroopan tasoisesti, kun Suomi vahvistaa osallistumistaan Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön viraston, Eurojustin, toiminnassa.

Tässä valiokunnan mietinnössä ehkä se isoin painopiste liittyi tähän uuteen tietosuojasetukseen, joka täällä on aivan lopussa, tietosuoja ja sen toimiminen eri maiden välillä. Kuten tiedämme, niin oikeuskäytännöt ja soveltamiset eri EU-maissa vaihtelevat aika paljon. Kun meillä on vanhoja jäsenmaita, joissa oikeuskäytännöt ovat hyvin lähellä toisiaan, ja sitten meillä on uusia, erityisesti Itä-Euroopan maita, joissa soveltaminen ja käytännöt vaihtelevat kovasti, niin ei voida lähteä siitä, että tietojenvaihto kaikkien maiden kanssa on ihan yhteneväistä, vaan on oltava erilaisia käytäntöjä tähän, ja sen takia tähän on tässä kiinnitetty huomiota.

Uskomme, että Eurojustia koskevaa lainsäädäntöä tullaan vielä jatkossakin täydentämään, kunhan EU:n kaikki jäsenmaat hahmottavat nämä oikeusvaltioperiaatteet ja toimintatavat, mutta valiokunnan mielestä tämä esitys on hyvä ja suositeltava, ja valiokunnan puheenjohtaja toivoi, että sanoisin täällä, että olemme olleet tyytyväisiä tästä valmisteluprosessista.

19.30 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Eurooppalainen yhteistyö on Suomelle valtavan tärkeää, ja olemme hyötynet paljon EU-jäsenyydestä. Suomi on varmasti voittajia siinä, että ihmiset ja tavarat ja pääomat ovat saaneet Euroopassa kulkea vapaasti.

Viime vuosien kehitys EU:ssa ja Euroopassa laajemminkin on ollut huolestuttavaa EU:n integraation etenemisen kannalta. Monista syistä johtuen EU-integraatiota on haastettu, ja yksi erityinen syy on tietysti rajat ylittävä rikollisuus, johon liittyy monenlaisia ilmiöitä. Onpa kyse pahimmillaan terrorismista, väkivaltarikollisuudesta, järjestäytyneestä rikollisuudesta, toisaalta inhimilliseltä kannalta kaameimpia voivat olla vaikkapa ihmiskaup-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2019 vp

paan liittyvät ilmiöt. Jotteivät nämä ilmiöt horjuta niitä eurooppalaisia perusvapauksia ja perusarvoja, jotka ovat meille niin tärkeitä ja jotka ovat niin paljon tuoneet hyvinvointia ja vaurautta eurooppalaisille, ennen kaikkea luoneet meille alueen, joka on turvannut rauhan Euroopassa kuluneiden vuosikymmenten ajan, niin on tärkeää, että myös oikeudenhoidon alalla ja erilaisten rikosten torjunnassa pysytään sillä tavoin ajan tasalla, että voidaan vastata kansalaisten perusteltuihin odotuksiin siitä, että Eurooppa on myös turvallisuuden yhteisö, turvallisuuden tuottaja käytännön kysymyksissä. Tässä mielessä on tärkeää, että Eurojoust toimii tavoilla, jotka vastaavat näihin haasteisiin, ja on hyvä, että nyt on pystytty myös tätä lainsäädäntöä Suomen osalta saattamaan ajan tasalle.

Lakivaliokunta on mielestäni tehnyt hyvää työtä tässä, ja valiokunnan jäsen Laukkanen, joka tunnetaan taitavaksi edustajaksi kaikin puolin, käytti myös hyvän puheenvuoron aiheesta. Uskon, että eduskunta voi hyvillä mielin nyt ensimmäisessä käsittelyssä hyväksyä tämän mietinnön sisällön.

19.33 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Laukkanen nosti hyvin esille sen haasteen, joka meillä on tämmöisessä eurooppalaisessa yhteistyössä, kun puhutaan oikeudellisista asioista ja rikosoikeuden alasta ja tietojenvaihdosta, ja se on se, että vaikka elämme samassa unionissa ja samojen pelisääntöjen puitteissa noin periaatteessa, niin käytännössä meillä on aika kirjava tämä EU-jäsenmaiden joukko. Silti me olemme useimmat Schengen-alueessa ja ihmiset, tavarat ja palvelut voivat liikkua vapaasti, ja silloin voi myös rikollisuus liikkua vapaasti. Mutta täytyy kyllä todeta, että kyllähän tämä haaste on paljon muutenkin kuin pelkästään tällä sektorilla, ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen kyllä haastaa koko unionin toiminnan tulevaisuudessa.

Sinänsä tämä asia, joka meillä on käsittelyssä, on erittäin hyvä ja tarpeellinenkin. Meidän pitää pystyä tekemään yhteistyötä rikosoikeuden alalla, mutta laajempi haaste on se, että jos eurooppalaisen yhteisön tavallaan arvopohja lähtee liikaa eriytymään, niin se kyllä tulee sitten koko unionin toimintaa vaikeuttamaan ja jopa halvaannuttamaan sitä pahimmassa tapauksessa. Sen takia on tärkeää, että Suomi kiinnittää huomiota näihin kysymyksiin laajemminkin, niin kuin se nyt puheenjohtajakaudella on kiinnittänyt tähän oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen, mutta sekin pitää tietenkin tehdä sillä tavalla, että se pystyisi parhaimmillaan rakentamaan sitä unionin yhteistä arvopohjaa, eikä niin, että siellä syntyy kovia vastakkainasetteluja. Tämä on vaikeaa, mutta omalta osaltamme meillä kyllä on tässä oltava se tavoite, että me olemme rakentamassa sitä Euroopan unionia, emme sitä hajottamassa ja viemässä ristiriitojen suuntaan.

Tämä esitys on hyvä ja kannatettava, ja edustaja Laukkanen valiokunnan jäsenenä erinomaisesti avasi näitä kysymyksiä.

19.35 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Suuressa valiokunnassa aikanaan asiaa on myöskin käsitelty, ja siinä mielessä on tärkeää, että Suomi tekee tätä yhteistyötä nimenomaan näissä rikosoikeudellisissa asioissa yli rajojen, koska rikollisuuskin liikkuu yli rajojen. Usein aina keskustellaan siitä, mikä on se kansallinen lisähyöty, mitä saadaan EU:sta, ja minun mielestäni se tulee juuri silloin kun tartutaan sellaisiin ongelmiin, jotka eivät pysähdy rajalle, ja jos ajatellaan vaikka ympäristöhaasteita tai mietitään rikollisuutta, puhumattakaan sen vakavimmista muodoista — terrorismista, turvallisuusuhista — niin ne ovat aina sellaisia, että eivät ne kunnioita valtioitten rajoja. Ne menevät valtioitten rajojen yli, ja silloin myöskin meillä on oltava sellaista yhteistyötä Euroopan unionin sisällä, jolla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2019 vp

pystytään taklaamaan sitten näitä yhteisiä haasteita. Siinä mielessä voisi sanoa, että kristillisdemokraatit ovat aina edustaneet sitä linjaa, että Euroopan unionissa tehdään itsenäisten jäsenvaltioitten yhteistyötä niissä asioissa, jotka tuottavat kansallista lisäarvoa. Me emme halua mitään ylikansallisia liittovaltiorakenteita, vaan nimenomaan ajattelempa, että keskenään erilaiset jäsenvaltiot pystyvät aina löytämään tiettyjä sellaisia minimitasoja, joissa se yhteinen hyvä rakentuu, ja tässä on yksi semmoinen esimerkki, jossa on järkevää tehdä yhteistyötä. Toinen sellainen on tietysti se, kun puhutaan unionin varojen väärinkäytösten estämisestä ja siihen, niin kuin aiemmin viitattiin, liittyy myös oikeusvaltioperiaatekeskustelu, mitä on käyty tässä Suomen puheenjohtajuuskaudella. On äärimmäisen tärkeää, että näillä yhteiseurooppalaisilla viranomaisilla pystytään tämäntyyppisiin asioihin puuttumaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 45/2019 vp sisältyvien 1.-7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.